

δας, πολεμίων ὄντων ῥωμαίοις. Ἰδὲ δὲ
ἂ καὶ Δίων Κάσσιος περὶ αὐτῶν λέγει. Δα-
κοὶ δὲ ἐπ' ἀμφότερα τῆ Ἰσθμοῦ νέμονται, ἀλλ'
οἱ μὲν ἐπὶ τάδε αὐτῆ καὶ πρὸς τῆ Τριβαλ-
λικῆ οἰκῶντες, ἕς τε τὸν τῆς Μυσίας νομὸν
τελῆσι, καὶ μυσοὶ, πλὴν παρὰ τοῖς πάντι
ἐπιχωρίοις, ὀνομάζονται· οἱ δ' ἐπέκεινα,
δακοὶ κέκληνται, εἴτε δὴ γέται τινὲς, εἴτε
καὶ Δρακῆς τῆ δακικῆ γένους, τῆ τὴν Ροδό-
πην ποτὲ ἐνοικήσαντος, ὄντες. Οὗτοι ἔν
οἱ δακοὶ ἐπρεσβεύσαντο πρὸ τῆ χρόνου τότε
πρὸς τὸν Καίσαρα, ἔπειτα καὶ πρὸς τὸν
Αὐτόνιον.

Μετὰ τὸν Βοιρεβίξαν ἔν ἐταπεινώσει
πολὺ τὸ ἔθνος, καὶ διηρέθη εἰς πολλὰς ἀρ-
χὰς, ὡς καὶ πρότερον. Τῆτο δὲ συμβαίνει
πολλάκις μετὰ τὸν θάνατον νήφροντός τι-
νος ἡγεμόνος καὶ δρασικῆ καὶ αὐσηρῆ, μά-
λιστα δὲ δεσπότης καὶ κατακτῆτορος· ἔ γὰρ
τῆ τῶν πολλῶν σοφία, ὡς τὰ πολλὰ, ἵνα
μὴ τὰ πάντα εἴπωμεν, τὰ ἔθνη ἄγονται,
ἵνα καὶ διαρκέστεραι καὶ πολυχρονιώτεροι αἱ
δυνάμεις αὐτῶν τυγχάνωσιν, ἀλλὰ τῆ ἐνός

μόνα, καὶ τότε ἀπολλυμένοι, συναπόλλυται καὶ ἡ δύναμις, καὶ τὸ πᾶν ἀνατρέπεται· καὶ δυσυχία μὲν τοῖς ἀνθρώποις τῆτο, εἴμαρτο δ' ἔτι καὶ ἐκ ἄλλως ἔχειν τ' ἀνθρώπινα. Οὐδὲ Βοιρεβίνας εἰς ἣν ἡμῖν δοκεῖ τῶν ἐν Ρεμνία μικρῶν βασιλέων, πλήρης τόλμης καὶ δάρδους καὶ ἐνδυσιασμῷ διὰ τὴν τῷ ἔθνους ἀνάληψιν, ἣ δι' ἰδίαν αὐτῷ φιλοδοξίαν καὶ ματαιότητα· ἤγαγε δ' ἐν εἰς πέρας δι' ἀρετὴν τὰ σκοπέμενα, ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς πρότερον χρόνοις καὶ ἐν ταῖς ὑστερον τοιαῦτα εἶδομεν.

Οὐ πόρρω δὲ τῷ χρόνῳ τῷ Βοιρεβίνας, καὶ βαζάρναι, φησὶν ὁ Δίων, οἱ σκύδα ἀκριβῶς νεναμίδαται, διαβάντες τὸν Ἰσρὸν, τὴν τε Μυσίαν πέραν τῷ Ἰσρὸς ἐχειρώσαντο. Διαβάντες δὲ τὸν Αἰμον καὶ καταδραμόντες τὴν Θράκην ἐληΐζοντο. Ἐνταῦθα Κράσσοι, τὸ μὲν τι τῷ Σιτᾶ τῶν δένδελιτῶν βασιλεῖ ἀμύνων, τὸ δὲ τι καὶ περὶ τῆς Μακεδονίας φοβηθεῖς, ἀντεπῆλθε, καὶ διώκων αὐτὸς μέχρις Ἰσρὸς, ὑποχείριον ἐποίησε Ῥωμαίοις τὴν Μυσίαν. Οἱ δὲ διασω-

δέντες βαζάρναι εἰς τὴν Πεύκην νῆσον κατέφυγον, καὶ πευκηνοὶ ἐξ αὐτῆς προσηγορεύθησαν. Ἐπειτα ἐς τὴν Βασσαραβίαν, κἀντεῦθεν ἐς τὰ ἐπέκεινα τῆς Οὐλῆς μετανέστησαν. Ἔοικε δὲ ὅτι πρὶν ἢ διαβῆναι τὸν Ἰσρον τῆς βαζάρνας, ἐκ τῆς δυτικῆς τῆς Πόλσης εἰς τὸ βόρειον τῶν τυραγετῶν ἀφίκοντο· ἐν γὰρ τῇ μεσογαίᾳ φησὶν ὁ Στράβων, βαζάρναι μὲν τοῖς τυραγέταις ὄμοροί εἰσι καὶ γερμανοῖς, σχεδὸν τι καὶ αὐτοὶ τῆς γερμανικῆς ἔθνης ὄντες, εἰς πλείους φυλάς διηρημένους· ῥωξανοὶ δὲ ἀρκτικώτατοι, τὰ μεταξὺ Τανάϊδος καὶ Βορυσθένης νεμόμενοι. Τὰ δ' ὑπὲρ τούτων ἐκ ἴσμεν. Περὶ δὲ τὰ δέκα ἔτη πρὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἕτης ἡμῶν, οἱ ἐν Ἀρδὲλ γέται μοναρχικὸν εἶχον σύστημα, καὶ ἱκανοὶ ἦσαν τὰ ῥωμαίων περιφρονεῖν. Κότισος ὁ βασιλεὺς αὐτῶν διέβη τὸν Ἰσρον καὶ τὴν ῥωμαίων γῆν ἐλεηλάτησε, καὶ Καῖσαρ ὁ σεβασὸς χῶμα παρὰ τὸν Ἰσρον ἐχώσατο, τὰς ἐφόδους αὐτῶν ἀπείργειν βεβλόμενος.

Τὰ μὲν μετὰ Βοιρεβίσαν τῶν γετῶν ταπεινὰ, καὶ ἀναλαβεῖν ἄφ' ἑαυτῶν ἔχουσι ὄντες ἦν, καὶ ἐταπεινῶντο ἔτι, τῶν ἀμύχων ἤδη Ῥωμαίων τὰ πέραν τῆς Ἰστροῦ ὑπὸ χειρὸς ἔχόντων, καὶ περαιομένων πολλάκις τὸν ποταμὸν, καὶ τὴν ἡμετέραν Ρωμανίαν ἐπιτρεχόντων, καὶ καταφοβόντων ἕτω καὶ συσελλόντων τὰ ἐντὸς τῆς ποταμῆς φιλεπίδρομα καὶ φιλολήια καὶ φιλοπόλεμα ἔδνη. Κατὰ τέτυς τὲς χρόνους καὶ διάφορα ἔδνη ἐκ τῶν βορείων ἐρχόμενα, ἥτοι ἐκόντα, εὐκραεζέρων καὶ ἡμερωτέρων κλιμάτων οἰκήτορα γενέσθαι γλιχόμενα, ἢ ἄκοντα ἄφ' ἑτέρων ἐσῶν ἔδνων τὴν σφετέραν ἐπιτρεχόντων καὶ κατασκηνούντων, ἐξωδέμενα καὶ ἐκβαλλόμενα. Σλαβικὰ δὲ ἦσαν ταῦτα τὰ ἔδνη, ἄπερ καὶ μέχρι τῆς νῦν ὀρῶμεν μέχρι τῆς μυχῆς τῆς Ἀδριατικῆς κόλπου καὶ τῆς Μακεδονίας καθήκοντα. Μήποτε δὲ περὶ τῆτον τὸν χρόνον ἐξερράγησαν ἐκ τῆς μεγάλης Σκυθίας ἐς τὸ βόρειον τῆς Ευρώπης τὰ τυρκικὰ ἔδνη, ἃ καὶ νῦν ἔτι τὰ βόρεια τῆς Ρωσσίας νέμονται, καὶ τῶ φιννικὰ ἔδνη ὑπὸ

τῶν ἀλλοτριῶν γνωρίζονται· οἱ σκόμοι, λέγω, οἱ μάροι, οἱ τζεβάχοι, οἱ μάνσοι καὶ οἱ λοιποί. Τῶν δὲ σλάβων τινὲς μὲν (πάντως ἔχ' ἅπαντες κατέλιπον τὴν χώραν) πρὸς τὸ βόρειον, τινὲς δὲ πρὸς τὸ νότιον ἐτράποντο, τὰ σφέτερα ἤδεα καταλιμπάνοντες, ὑποταγῆναι τοῖς τούρκοις μὴ θέλοντες· ἐκτόπως γὰρ φιλελεύθερον τὸ ἔθνος βλέπομεν. Ἐπι καὶ ἔπειτα ὁρῶμεν σιβηρικὰ ἔθνη, ὑποταγὴν φεύγοντα, μεχρὶ τῆς κατεψυγμένης Ωκεανῆς ἀφίκοντο, καὶ νέμεσθαι τὰς πάγους προείλοντο, περὶ πλείους, καὶ περὶ παντὸς τὴν ἐλευθερίαν ποιέμενα.

Δεκέβαλος δακός.

Ἀλλὰ γὰρ περὶ τὸν ὀγδοηκοστὸν ἐνιαυτὸν τῆς μετὰ τὸ ἔτος ἡμῶν ἑκατονταετηρίδος, Δεκέβαλος δακός, ἀνὴρ μεγαλόφρων καὶ δραστήριος, διὰ βιάδος νοῦς, μεγάλα μὲν συνιδεῖν ἱκανός, ἐκτελέσαι δὲ τὰ συνορώμενα καὶ δοκῆντα οἱ, διὰ σύνεσιν πολιτικὴν καὶ στρατηγικὴν καὶ δι' ἀνδρίαν, ἐπιτήδειος, καὶ πολλῶ τῆ Βοιρεβίς υπέρ-

τερος, κατεκτήσατο τὴν Ρεμνίαν, ἢ αὐ-
τὸς ἀρξάμενος, ἢ τις ἕτερος δακὸς ἀπὸ τῶν
ὑπὲρ τὸς καταρράκτας δακῶν ὀρμώμενος.
Διὰ ταῦτα καὶ τὸ ὄνομα γέτης ἐξέλιπέ-
σως, καὶ ἡ ἐντὸς τῆ Ἰσρα χώρα τῶν κατα-
κτησαμένων αὐτὴν νεωστὶ τὸ ὄνομα ἔλαβε,
καὶ Δακία ὠνόμασαι. Ἰδὲ καὶ Δίων τί-
θησι περὶ τέτθ. Μέγιστος δὲ δὴ πόλεμος
Ῥωμαίοις πρὸς τὸς δακὸς ἐγένετο, ὧν τότε
Δεκέβαλος ἐβασίλευν, δεινὸς μὲν συνεῖναι.
τὰ πολεμικὰ, δεινὸς δὲ καὶ πρᾶξαι· ἐπελ-
δεῖν εὖσοχος, ἀναχωρῆσαι καίριος, ἐνέ-
δρας τεχνήτης, μάχης ἐργάτης· καὶ καλῶς
μὲν καὶ νίκη χρήσασθαι, καλῶς δὲ καὶ
ἡτταν διαδεῖναι εἰδῶς· ἀφ' ἧ δὴ καὶ ἀν-
ταγωνιστῆς ἀξιόμαχος Ῥωμαίοις ἐγένετο.
Δακὸς δὲ προσαγορεύω, ὥσπερ δὴ καὶ αὐ-
τοὶ ἑαυτὸς, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι σφᾶς ὀνομά-
ζουσιν, ἕκ ἀγνοῶν ὅτι ἑλλήνων τινὲς γέτας
αὐτὸς λέγουσιν, εἴτε ὀρδῶς, εἴτε καὶ μῆ,
λέγοντες· ἐγὼ γὰρ οἶδα γέτας τὸς ὑπὲρ
τῆ Αἰμα παρὰ τὸν Ἰσρα οἰκῆντας. Ο
Δομετιανὸς μὲν ἔν ἐστρατεύσατο ἐπὶ αὐτὸς,

ἔ μὲν τοι καὶ τῷ πολέμῳ προσήφατο (ἔ γὰρ ὅτι τό, τε σῶμα ἄπονος καὶ τὴν ψυχὴν ἄτολμος, ἀλλὰ καὶ ἄσωτότατος καὶ ἄσελγέστατος καὶ πρὸς γυναῖκας καὶ πρὸς μεϊράκια), ἄλλως δὲ πέμπτων ἐς τὸν πόλεμον στρατηγὸς, τὰ πλείω κακῶς ἔπραξεν, ἐς δὲ τὴν Ρώμην ὡς κεκρατηκῶς ἐπέσελλε. Σημείωσον ἀναγνώσα ὅτι οἱ δακοὶ, ἢ μᾶλλον δάτζοι, δάτζ ἑαυτὸς ὠνόμαζον, ἢ δάυτζ ἴσως, καὶ μετακινεῖν μὴ θέλε τῇ κλίσει τῇ σῆ τὰ ὀνόματα ἐκείνων, οἷ τὴν κλίσειν τὴν σὴν ἔ γνωρίζουσιν. Οὐδὲς τὸ κακὸν τὸ ἐκ τῆς μανίας τῷ μεταφράζειν ἢ μετακινεῖν τὰ κύρια τῶν ὀνομάτων, προερχόμενον; Ἴσως καὶ οἱ ῥωμαῖοι ἀντὶ τῷ δάυτζ δάτζ εἶπον, βαρβαρικὴν τάχα προφορὰν ἀποφένγοντες. Ἀλλ' ὃ Ἕλληνας καὶ ῥωμαῖοι! οἱ βάρβαροι ἔτοι, εἰσὶ νῦν οἱ ἡμέτεροι διδάσκαλοι.

Δεκέβαλος τοίνυν μονάρχης τῆς τῶν γετῶν γῆς κατασαδεῖς, καὶ τὸς ἐν τῷ τεμεσβαρικῷ Μπανὰτ ἰάζυγας ὑποτάξας, σῆναι ἐνταῦθα ἐκ ἠδέλεν· ἀλλὰ τὸς ῥω-

μαίεσ Ελλάδα τε καὶ Ἰλλυρίδα ἀφελεῖν προδόμενος, καὶ τοῖς παραβολγίοις καὶ παρακασπίοις ἔδνεσι καὶ αὐτοῖς δὴ τοῖς παρδυαίοις συμμαχίαν καὶ ἐπιμαχίαν συνδέμενος, διέβαινεν ἀδεῶς τὸν Ἰσρον καὶ τὰς ῥωμαίεσ κακῶσ ἀρχομένεσ ὑπὸ τῆσ Σαρδανάπαλε Δομετιανῆσ, κατηγωνίζετο, καὶ νικητὴσ ἔτω καὶ τροπαιῆχοσ ἐσ τὰ οἰκειὰ ἀνέσρεφεν, ὅσα ἐσ πολισμὸν τῆσ ἔδνεσ καὶ ἀσικότητα, καὶ ἐσ βελτίωσιν τῆσ χώρασ, γεωργίασ τε λέγω καὶ παντοίασ τεχνήτασ, ἐκεῖθεν ἐσ τὴν Δακίαν μετάγων, βία ἄγων ἐνταῦθα, ἀρισειά νίκησ ἐν εἰρήνῃ συντιδέμενοσ, ἥ καὶ πείδων καὶ βλομένεσ ἐλπῖσι τῆσ κρείττονοσ. Οἱ δὲ ῥωμαῖοι φοβῆσαι ἢ ἀποσπάσαι τὰσ ἐώεσ συμμαχασ βλόμενοι καὶ πειρώμενοι, περάσαντεσ τὸν Ἰσρον κατὰ τὴν Μπασσαράβιαν, τὰ ἀναμεταξὺ αὐτῆσ τε καὶ βορουσθένεσ κατέδραμον καὶ ἐτάραξαν.

Κεφαλαίον β.

ΡΩΜΑΙΟΙ.

Τραϊανός.

Αλλὰ γὰρ εἴμαρτο καὶ Δεκεβάλῳ ἀτυχή-
σαι ἐν μέσαις αὐτῆ ταῖς μεγάλαις προδέσεσι
καὶ κατορθώμασι, καὶ τῶν ῥωμαίων αὐ-
τοκράτωρ ὁ μέγας Τραϊανὸς τῆ Δεκεβάλῳ
μείζων, ἀναγορεύεται. Οὕτως ἔν, πολ-
λάκις τῶν μεγάλων μὲν ἀνδρῶν, συγχρόνως
δὲ ἀντιγεννωμένως ἔχόντων μείζονας, αἱ
λαμπραὶ αὐτῶν πράξεις, ὥσπερ φῶς σελή-
νης, λάμποντος ἡλίου, ἐκλείπτουσιν. Οὐ
Κόμμοδον, ἢ Νέρωνα, ἢ Δομετιανὸν, τὰ
αἴσχη καὶ ὄνειδη τῆ ἀνδρωπίνης γένους, ἀν-
ταγωνιστὰς εἶχε Δεκέβαλος, ἀλλὰ Τραϊανὸν
τὸν ὡς ἀγαθοποιὰν δύναμιν τῷ κόσμῳ φα-
νέντα, καὶ ἐν πολέμῳ μὲν ἡρωϊκὸν, ἐν δὲ
εἰρήνῃ ἡρωϊκώτερον, καὶ ἔρωτα τοῖς ἀν-
δρώποισι τυγχάνοντα, καὶ τῶν καλῶν βα-
σιλέων πρωτότυπον.

Δεκέβαλος μὲν ἔν νικήσας πρότερον
πολλάκις ἐπὶ Δομετιανῆ, καὶ φορολογή-
σας τὸς Ῥωμαίους, μᾶλλον δὲ, Δομετιανὸν,
ἠττήθη τέλος κατὰ κράτος ὑπὸ τῆ μεγάλης
Τραϊανῆ, περὶ τὸν τέταρτον ἐνιαυτὸν τῆς
δευτέρας ἑκατονταετηρίδος, καὶ ἔπεσε μα-
χόμενος, ἢ ὡς ὁ Δίων φησὶν, ἀπογνῆς τῶν
πραγμάτων καὶ τῆ τὸν Τραϊανὸν ἐκβιά-
σασθαι, ἑαυτὸν διεχρήσατο. καὶ Ζαρμι-
γεδῆσα τὰ βασίλεια αὐτῆ, ἔ πόρρω τῆ νῦν
Πελεγραδ, ἐν ἀρισερᾷ τῆ Μαρίσσε, παρὰ
τὸ ποτάμιον, Στρέον μὲν νῦν καλέμενον,
τὸ πάλαι δὲ Σαργεντίαν κατὰ τὸν Δίωνα,
κειμένη, ἀλίσκεται, αὐτῆ τε καὶ οἱ ὑπὸ τὸ
Στρέον κοτυρωρυγμένοι καὶ κεκρυμμένοι
θησαυροὶ, καὶ ἡ Δακία ἐπαρχία ἢ νομὸς
τῆς μεγάλης ἀρχῆς τῶν Ῥωμαίων γίνεται.
Τὰ δὲ τῆς χώρας χρυσεῖα καὶ ἀργυρεῖα καὶ
ἀπλῶς μεταλλεῖα, γνωστὰ ἦσαν καὶ ἐρ-
γασὰ ἔ μόνον Δεκεβάλλῳ, ἀλλὰ καὶ πολὺ
πρότερον ἑτέροις· ἐκ τῆτων γὰρ πάν-
τως καὶ οἱ πολύχρυσοι ἀγύδουρσοι τὸν
χρυσὸν ἐπορίζοντο· ἐντεῦθεν πάντως καὶ

ὁ χρυσὸς τῆ Ἡροδότου ἐφοῖτα ἐς τὴν Ἑλλάδα.

Τὴν δὲ ἐπὶ τὸ ἀσικὸν καὶ κρεῖσσον μεταβολὴν τῆς χώρας, ἧς ἤρξατο ὁ Δακέβαλος, ὁ ῥωμαίων αὐτοκράτωρ, ὁ μέγας Τραϊανὸς, ὃς καὶ ψηφίσματι τῆς βουλῆς ἄριστος ἀνηγορεύθη, ἐς πέρας ἤγαγε· ναῦς γὰρ καὶ ἑτέρας δημοσίας οἰκοδομὰς ἐς καλλωπισμὸν τῆς χώρας, καὶ φρέγια ἐς ἀσφάλειαν, καὶ ὁδοὺς καὶ πόλεις ἐς εὐκολίαν, κατεσκευάσατο. Ἐκτίσατο δὲ καὶ τὴν πολυδρόμωτον γέφυραν, ἐν δεξιᾷ καὶ ἐ πόρῳ τῆ Ὀλπε ποταμῶ, ἐφ' ᾗ ζεύγμα τῆ Ἰσρε εἶναι, τὴν κοινωνίαν τῶν νέων κτημάτων μετὰ τῶν παλαιῶν εὐκολύνων ἔτω τὰ μέγιστα. Πολλὰς μὲν ἐξ Ἰταλίας καὶ τῆς πέρας τῆ Ἰσρε ἐνταῦθα μετόκησε, καὶ φρερὰς ῥωμαϊκὰς ἐν τοῖς φρερίοις εἰς φύλαξιν τῆς χώρας κατέστησε, πολλοὶ δὲ καὶ αὐτοδελήτως ἔμποροι καὶ τεχνῆται καὶ ἄλλοι κάτοικοι ἐκ δεξιῶν τῆ Ἰσρε, ἐλπίσι μείζονος κέρδους καὶ κρεῖσσονος βίης, μετόκησαν. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ χρυσὸς μο-

νάρχης ἐπεμελήθη διαφερόντως τῆς τῆ νεῦ κτήματος βελτιώσεως. Διὰ ταῦτα ἦν σύμπαντες οἱ κάτοικοι, ἐντόπιοί τε καὶ μέτοικοι, τὸν μέγαν Τραϊανὸν, φύσεως ὑπὲρ ἄνθρωπον ἠγόμενοι, ὡς ἄγγελον εὐεργετικόν, ὡς ἀγαθοποιὸν δύναμιν καὶ θεὸν σωτήρα ἐώρων, καὶ θείαις τιμαῖς καὶ λατρείαις ἐτίμων τε καὶ ἐσέβοντο, ἀνδριάντας καὶ εἰκόνας αὐτῷ ἐγείροντες ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ, καὶ ἐν ταῖς συμφοραῖς αὐτῶν, ὡς Δία ἐφέσιον καὶ πολιᾶχον ἐπικαλέμενοι. Τί γὰρ ἂν εὐπαθόντες οἱ ἄνθρωποι ἔποιήσειαν. Οἱ δὲ ἐπιχώριοι δακοὶ ἢ γέται καὶ εἴτι ἄλλο ὡς ἀρχόμενον ἔθνος ὑπὸ τῆς δακῆς πρότερον, διὰ τὸ μέγα ἐς τὸν μέγαν Τραϊανὸν σέβας καὶ διὰ τὴν εὐγνωμοσύνην, καὶ μιμνεῖσθαι κατὰ πάντα τὰ Ῥωμαίων ἤρξαντο, καὶ διαλέγεσθαι καὶ τὴν γλῶτταν αὐτῶν ἢ τις καὶ ἢ γλῶττα τῆ μεγάλης Τραϊανῆ, τῆ τῆς Δακίας πολιᾶχε, ἐτύγγανε, καὶ ἔτως ἐξεῤῥωμαίζοντο. Συνέβη δὲ ἔτω τοῖς δακοῖς ὁ καὶ πολλοῖς ἄλλοις, καὶ δὴ καὶ τοῖς παρ-

ῥωτάτω τῶν δακῶν, ἐν τοῖς δυτικοῖς ἄκροις τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς, περὶ τὸν ποταμὸν Βαῖτιν κειμένοις, οἷ, κατὰ φησιν ὁ Στράβων ὁ τὰ μέρη ἐκεῖνα ἰδὼν, τελέως εἰς τὸν ῥωμαϊκὸν μεταβέβληνται τρόπον, ἔδὲ τῆς διαλέκτου τῆς σφετέρας ἔτι μεμνημένοι, λατῖνοί τε οἱ πλείσοι γέγονασιν.

Τὸ κέντρον τῆ νῆς τετραῖ νομῆ, τὰ δυτικὰ τῆ νοτίᾳ Ἀρδὲλ καὶ τῆ Ραμνικῆ ἀγρῆ ἐτύγχανε, καὶ ἐξηπλῆτο ἀπὸ δυσμῶν μέχρι Τισσῆ, ἐξ ἑῶ δὲ, μέχρι τῶν δυτικῶν τῆς Μολδόβης ἴσως· ἡ γὰρ χώρα αὕτη, ἐσβολὰς μὲν ὑπέστη ῥωμαίων, ὑποχείριος δ' αὐτοῖς ἔκ ἐγένετο. Οὕτω μὲν ἔν Τραιανῶς, χρηστῆ καὶ φιλοσόργῃ πατρὸς δίκην τῆς ὑφ' ἑπραγματέων καὶ περιέπων, κτίσης καὶ δημουργῶς ἐνὸς ἀποκαθίσταται ἔδνης, ὅπερ μυρίας ληστρεπιδρομὰς μυρίων λυσσώντων ἔδνων ὑπενεγκόν, σώζεται μὲντοι καὶ μέχρι τῆ νῦν, ῥεμῆνοι ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆ γλώσσει ὀνομαζόμενον, καὶ τὰ ἀναμεταξὺ τῆ Τύρα, τῆ Τισσῆ καὶ τῆ Ἰσρα μέχρι τῆ Πόντου νεμόμενον. Οἷα δὲ καὶ

ἡλικη ἢ ἐπὶ τῆ Ἰσρο τῆ μεγάλῃ Τραϊανῆ
 γέφυρα! Ανάγνωδι τὰ ἐφεξῆς τῆ Δίωνος
 Κασσίῃ, τὰ παρὰ τῷ Ξυφιλίνῳ σωζόμενα.

Τραϊανὸς γέφυραν λιθίνην ἐπὶ τῆ Ἰσρο
 κατεσκευάσατο, περὶ ἧς ἐκ ἔχω πῶς ἂν
 ἀξίως αὐτὸν θαυμάσω. Ἐσι μὲν γὰρ καὶ
 τἄλλα ἔργα αὐτῆ διαπρεπέστατα· τῆτο δὲ
 καὶ ὑπὲρ ἐκεῖνα. Ὡς γὰρ κρηπίδες εἰσὶ λί-
 θο τετραπέδῃς εἴκοσι, τὸ μὲν ὕψος πεντή-
 κοντα καὶ ἑκατὸν ποδῶν, πλὴν τῶν θεμέ-
 λίων, τὸ δὲ πλάτος ἐξήκοντα, καὶ αὐταὶ
 ἀπ' ἀλλήλων ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν πό-
 δας ἀπέχουσαι, ἀψίσι συνωκοδόμηται.
 Πῶς ἐκ ἂν τις τὸ ἀνάλωμα τὸ ἐς αὐτὰς
 δαπανηθῆν, θαυμάσειε; Πῶς δ' ἐκ ἄντις
 τὸν τρόπον, ὃν ἕκασται αὐτῶν ἐν τε ποτα-
 μῷ πολλῷ, καὶ ἐν ὕδατι δινώδει, δαπέδωτε
 ἰλυώδει ἐγένοντο; ἢ γὰρ τοὶ καὶ περιτρέψαι
 τοὶ τὸ ρεῦμα ἠδυνήθη. Τὸ δὲ δὴ πλάτος
 τῆ ποταμῆ εἶπον, ἔχ ὅτι διὰ τοσούτε ρεῖ,
 (καὶ γὰρ ἐπὶ διπλάσιον, ἔστιν ἔτι καὶ τρι-
 πλάσιον αὐτῆ πελαγίζει) ἀλλ' ὅτι τό, τε
 στενώτατον καὶ τὸ ἐπιτηδειότατον ἐς τὸ γε-

Κ

φύρωδιῖναι τῶν ἐκείνη χωρίων, τοσῦτον ἐσίν.
Ὅσῳ δὲ δὴ ἐς ζενὸν ταύτη ἐκ πελάγους με-
γάλε καταβαίνων καὶ ἐς πέλαγος αὔδεις μεῖ-
ζον προχωρῶν κατακλείεται, τόσῳ πε καὶ
ῥωδέστατος καὶ βαδύτατος γίνεται, ὥς
καὶ τέτο ἐς τὴν χαλεπότητα τῆς γεφύρας
τεῖναι. Ἡ μὲν ἔν μεγαλόνοια τῆ Τραϊα-
νᾶ καὶ ἐκ τέτων δείκνυται, ἔ μὲν τοι καὶ
εἰ ὠφέλειάν τινα ἡμῖν ἡ γέφυρα παρέχεται;
ἀλλ' ἐσᾶσιν αἱ κρηπίδες ἄλλως δίοδον ἐκ
ἔχουσαι, καδύπερ ἐπ' αὐτῷ τέτῳ μόνον γε-
νόμεναι, ἵν' ἐπιδείξωσι τὴν ἄνδρωπίνην
φύσιν, ἔδεν ὁ, τι ἔ δυναμένην ἐξεργάσα-
σθαι.

Ὁ μὲν γάρ Τραϊανὸς δείσας μήποτε,
παγέντος τῆ Ἰσρα, πόλεμος τοῖς πέραν
ῥωμαίοις γένηται, ἐποίησε τὴν γέφυραν,
ἵνα αἱ ἐπιβασίαι ῥαδίως δι' αὐτῆς διεξι-
ωσι. Ἀδριανὸς δὲ τῆναντίον, φοβηθεὶς
μὴ καὶ τοῖς βαρβάροις τὲς φρερὲς αὐτῆ βια-
ζομένοις, ῥαδία διάβασις ἐς τὴν Μυσίαν
ἦ, ἀφείλε τὴν ἐπιπολῆς κατασκευὴν. Τρα-
ϊανὸς δὲ διὰ ταύτης τῆς γεφύρας τὸν Ἰσρον

περαιωθεῖς, καὶ δι' ἀσφαλείας μᾶλλον ἢ διὰ
 σπευδῆς τὸν πόλεμον ποιέμενος, σὺν χρό-
 νῳ καὶ μόλις ἐκράτησε τῶν δακῶν. *Εν-*
ταῦτα πάντως ἐ τὸν Δεκέβαλον ἐννοεῖ ὁ
Δίων, ἀλλὰ τὸ ἔθνος αὐτό· πολλάκις γὰρ,
 ἐκ πρώτης ἀφετηρίας, ὡς εἰπεῖν, ὁ βασι-
 λεὺς ἐνός ἔθνεος ἠττᾶται καὶ πίπτει καὶ τὰ
 ὅλα σὺν τῇ ζωῇ ἀποβάλλει· ἐ μὴν δὲ καὶ
 τὸ ἔθνος ὡς ἠττημένον ἠγητέον. Ο πα-
 ρὼν χρόνος, φορὸς ἀτοπιῶν καὶ συμφο-
 ρῶν ὑπὲρ τὸ σὺνηθεὺς μᾶλα γενόμενος, ἔδει-
 ξεν ἡμῖν καὶ παραπλήσια παραδείγματα.
Εἶτα Τραϊανὸς τοιαύτην γέφυραν, οἷα ε
 δέπο τ' ἄλλοτε μέχρι τῆ νῦν ἐγένετο, πρὸ
 τῆ κατὰ Δεκεβάλε πολέμου ἐν βραχεῖ χρό-
 νῳ ἐκ εἶχε κατασκευάσασθαι. Τοιοῦτο γὰρ
 μέγα ἔργον, γέφυρα μάλισα, πάντως καὶ
 μεγάλη ἐχρηζέ χρόνος, καὶ ἐκ ἔργον ἐν πο-
 λέμῳ πρὸ ἐπιδέσεως. Τῆ δὲ δακικῆ ἔθνεος
 ὁ μέγας Τραϊανὸς τῇ ἀρετῇ μᾶλλον αὐτῆ
 ἢ τοῖς ὅπλοις περιεγένετο, ὡς θεὸς μᾶλ-
 λον ἢ ὡς ἄνθρωπος τοῖς δακοῖς καὶ ἀπλῶς
 πᾶσι τοῖς ἐν Ρεμενία ἐπιφανεῖς. *Ἄλλ'*

ἄδλια τὰ ἀνδρώπινα! οἱ παρόμοιοι ἀνδρωποὶ σπανιώτατοι.

Ἡ δὲ τῶν ῥωμαίων δύναμις ἐν τῇ Δακίᾳ μετ' ἕ πολὺ μειῦσθαι ἤρξατο· ἕ γὰρ ὑπὸ Τραϊανῶν αἰεὶ τὰ ἀνδρώπων ἄγονται· ἔπειτα καὶ τὰ βόρεια καὶ ἀσιατικὰ ἔθνη, χειμάρρθε δίκην, λάβρως καταρασσόμενα, καὶ τὴν ἐς τὰ πρόσω ὀρμοῦροῖν, χώματι ξερῶ καὶ παχεῖ, ταῖς τῶν ῥωμαίων φάλαγξιν ἀπειρογόμενα, ἔδει τέλος πολλῶ βρασμῶ καὶ φρικαλέῳ πατάγῳ, τῷ βάρει τῷ ἐπισωρευομένῃ καὶ ἐπαιρομένῃ σώματος, ὡσπερ ὕδατος, διαρῥαγῆναι τὸ ἔρυμα ποιήσασθαι. Καρπαδίαις ὀρῶμεν περὶ τὸ τεσσαρακοσὸν δεύτερον ἔτος τῆς τρίτης ἑκατονταετηρίδος, ὀρμηθέντας καὶ τὸν Ἰσρον περαιωθέντας, λεηλατῆσαι καὶ ἐκπορδῆσαι τὴν Ἰσρόπολιν. Τέλος ὁ αὐτοκράτωρ Αὐρηλιανὸς, διὰ τὸν πρὸς τὸν Τραϊανὸν φθόνον, ὡς λέγουσιν, ἦ καὶ τῷ ὄντι τὰς τῶν ἔθνῶν ἐφόδες καὶ ἐπισωρεύσεις ἀχθόμενος, καταλιπεῖν ἐκέλευσε τὰ ἀρισερὰ τῷ Ἰσρε, περὶ τὸν ἑβδομηκοσὸν τρίτον ἐν-

αὐτὸν τῆς τρίτης ἑκατονταετηρίδος. Με-
τήχθησαν ἔν αι φρεραι, καὶ τῶν ἐντοπίων
καὶ μετοίκων ὅσοι ἴσως, διὰ περιφάνειαν
βίβ και πλῆτον, τὲς βαρβάρους ἐδεδίεσαν,
καὶ ὅσοι αὐτοῖς προσήδρευον, ἐς τὰ δεξιὰ
τῆ ποταμῆ, καὶ ὠνομάσθη και ταῦτα Δα-
κία, παραμυθεμένους ἕτως ἑαυτὸν ὀνόμασι,
δι ἃ ὑπολωλέκει πράγματα. Φαίνεται δὲ
ὅτι οἱ πλείστοι και μάλιστα οἱ κάτοικοι τῶν
ἀγρῶν κατέμειναν ἐν τῇ παλαιᾷ Δακίᾳ τῇ
ἐπὶ πλείον νῦν ἐκτεταμένη Ρωμηνία· δυ-
σχερὲς γὰρ πεπολισμένον τόπον οἰκῆντας
και οἰκίας και γήδια και κτήνη ἔχοντες,
κτηματικὲς ἤδη ὄντας και γαιοχῆντας,
και μηκέτι ἀμαξοβίβς και σκηνοβίβς, πα-
νοικεὶ ἐς ἀλλοδαπὴν μετοικῆσαι. Πατέ-
ρες γῆν ρωμῆνων αὐτοὶ τε οἱ τότε κατα-
μείναντες, και πολλοὶ ἕτεροι ἐκ τῶν ἐν-
ταῦδα συχνὰ καταρασσομένων ἔθνων, ὡς-
περ κατιόντες τῷ λόγῳ ὀφόμεθα, ἀναμι-
χθέντες τέτοις και ἐκρημνισθέντες ἐγέ-
νοντο.

Ἰδὲ και ἃ λέγει Εὐτρόπιος περὶ τέτθ.

Ευδύς ἔν εἶλε Ἀδριανὸν τῆς Τραϊανῆ δόξης
φθόνος, καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν, ὅς κατε-
σῆσατο ἐκεῖνος, τὴν φυλάττεσαν αὐτὰς
στρατιὰν ἀνακαλεσάμενος, συνέσειλε τὲς
τῆς βασιλείας ὄρας ἐντὸς τῆς Εὐφράτε πο-
ταμῆ. Βαλευόμενον δ' αὐτὸν ὁμοια καὶ
περὶ τῶν δακῶν, οἱ φίλοι διεκώλυσαν· τὲς
γὰρ ἀποίκες τὲς ἐκ τῶν πολιτῶν ῥωμαίων
ὑπὸ Τραϊανῆ μεταστάντας, οἰκήσεως ἔνε-
κα καὶ γεωργίας, ἀνόσιον εἶναι γίνεσθαι
βαρβάρους. Γαλιηνὸς δὲ μετέπειτα πάσας
ἀφῆκε τὰς βασιλικὰς φροντίδας, ὥς καὶ
δακὲς τὲς ὑπερ τὸν Ἰσρον, οἱ κτῆμα Τραϊα-
νῆ τῆς πάλαι βασιλεύσαντος ἐγεγόνεσαν,
ἀλλοτριωθῆναι ῥωμαίων, Ἑλλάδατε καὶ
Μακεδονίαν καὶ Πόντον καὶ Ἀσίαν ὑπὸ
τῶν περὶ τὸν Ἰσρον ἔθνων (τῶν γότθων)
ληλατηθῆναι. Αὐρηλιανὸς δὲ μετέπειτα,
ὅς κατεσῆσατο πόλεις Τραϊανὸς ὑπὲρ τὸν
Ἰσρον, ἐκ ἠβελήθη μέρος εἶναι τῆς ἀρχῆς·
ἔ γὰρ ἤλπισε δύνασθαι μένειν αὐτὰς ὑπο-
τοῖς ῥωμαίοις, τῶν προβεβλημένων ἔθνων
ἰλλυριῶν τε καὶ μυσῶν ἐκπεπορθημένων

Μετόκησε γὺν τὰς κατοικισθέντας ἐκεῖ
 ῥωμαίους ἐς μέσην τὴν μυσῶν γῆν, προσα-
 γορεύσας τὸν συνοικισμὸν Δακίαν, ἢ μέση
 νῦν τῶν δύο Μυσιῶν κεῖται, καὶ ἔστιν ἐν
 δεξιᾷ διαπλέουσι τὸν Ἰστρον ἐπὶ τὴν θάλασ-
 σαν. Ἡ Δακία τῷ Αὐρηλιανῷ διηρεῖτο ἐς
 μεσόγαίαν Δακίαν καὶ ἐς παρισρίαν Δα-
 κίαν, λέξεις καὶ αὐταὶ καὶ ἀκμὴν τόσαι
 ἄλλαι, αἷ ἐν χρήσει παρὰ πάντα λόγον
 γενόμεναι, τῇ γεωγραφίᾳ καὶ τῇ ἰσορίᾳ
 τοῖς καλλίστοις καὶ καθόλου ἀναγκαιοτάτοις
 τοῖς ἀνθρώποις μαθήμασι, πολὺν σκο-
 τισμὸν προεξένησαν.

Ἡ Δακία τῷ Πτολεμαίῳ διορίζεται ἐκ
 βορρᾶ μὲν τοῖς Καρπαδίοις ὄρεσι, ἔπειτα
 γραμμῇ τινι ἐντεῦθεν ἀγομένη εἰς τὴν τῷ
 Τύρα ἐπιστροφῇ, ἐξ ἧς δὲ τῷ Πρώτῳ· καὶ
 μετὰ ταῦτα γραμμῇ μέχρι τῆς εἰρημένης
 ἐπιστροφῆς· τὰ δ' ἕτερα ἐξ ἑτέρων ὄρια εἰ-
 σὶν, ἃ καὶ τῆς Ραιμνίας. Πόλεις δὲ εἰσὶν
 ἐν τῇ Δακίᾳ αἱ ἐπιφανέστεραι αἶδε

	μῆκος	πλάτος
Ρεκκόνιον	- - μς'	μη'